

HASAN BÜLENT KAHRAMAN

Israilli yazar Amos Oz, hayal kırıklığı ve başarısızlıkla sonuçlanan son Filistin-İsrail görüşmesinin ardından bir yazı yayımladı. Oz, Filistin konusunda kendi toplumunda daima yalnız ve muhalif kalmış bir aydın olduğunu belirttikten sonra ve

mevcut yönetime tüm itiraz haklarını saklı tutarak, ortaya çıkan başarısızlığın tek sorumlusunun Yaser Arafat olduğunu vurguluyordu. Oz'a göre, Arafat, kâğıt üstünde elde edebileceklerinin çoğunu koparmış olmasına karşın barışa yanaşamadı. Çünkü, bir barış, onun yıllardır sürdürdüğü ve varlık nedeni olan koşulların ortadan kalkması demektir. O da bunu göze alamadı.

Kıbrıs konusunda ortaya çıkan son gelişmeleri ve Türkiye'nin hiçbir makul gerekçesi olmaksızın ortaya koyduğu 'radikal' kararı öğrenince Oz'un söylediklerini anımsadım.

Soğuk Savaş olgusunu dünyada en ağır koşullarda yaşayan ülkelerin başında Türkiye gelir. Hemen hemen başka hiçbir toplumda görülmedik bir şey Türkiye'de yaşanmış ve toplum iç savaşa sürüklenmiştir. Hangi ad

Kıbrıs ve Soğuk Savaş

arkasına gizlenirse gizlensin 1980 öncesinde yaşanan budur. O dönemin siyasal belirleyicisi olan üç insan da hayatta. Bunlar Demirel, Ecevit ve Erbakan'dır. Üçü de şöyle ya da böyle aktif siyasetin içindedir. Her ne kadar Demirel, 1991 seçimleri öncesinde 'Değiştim' demiş, her ne kadar Ecevit, Robert Kolej'de yaptığı konuşmada 'Dünya değiştikçe hepimiz değiştik' saptamasında bulunmuşsa da attıkları birçok adımda değişmenin ne kadar imkânsız olduğunu göstermişlerdir.

Bu siyasetçiler aldıkları kararlarda, verdikleri tepkilerde 'formasyon'larını biçimlendiren temel alışkanlıkların dışında hareket edemezler. Bu siyasetçiler, yaşanan travmayı unutmüş görünseler de atlatamazlar. Kaldı ki, bir dönemde farklı kutuplarda yer almış görünseler bile hem Ecevit hem Demirel son kertede açık bir devletçilik anlayışı ve gizli bir Batı korkusu ve hatta düşmanlığı içindedir. Bu biraz da onların ve kuşağının 'anti-empyrializm' tasavvurundan kaynaklanır. Buna, Türkiye'nin 'Batı'nın Deli Gömleği'ni giydiğini savunan kesim de destek verir. Bu blok, Soğuk Savaş sonrası dünyanın oluşum koşullarını ve dayanaklarını yeterince ne anlamış ne de içselleştirmiştir. Davranışlarını 'düşman' anlayışı, kutuplaşma, çatışma oluşturur. Soğuk Savaş mantığı budur.

Bu çizgiye eklenmesi gereken son isim Rauf Denktaş'tır. Tıpkı Arafat gibi o da varlık nedenini meydana getiren davasının vazgeçilmezliği peşindedir. Gerçek değil tasavvur, olgu ve koşul değil tahayyül bunların hareket noktasıdır. Bu, Ecevit için de geçerlidir. Sonuç olarak, bu kadar ilişki ve yıldan sonra Türkiye, Ecevit ve Denktaş 'değişik' ne söylüyor?

Şimdi Ecevit-Denktaş ikilisi, hiç şüphesiz yükselen milliyetçiliğin de etkisiyle Türkiye'nin geleceğine ipotek koyan, hiç gereksiz bir atılımın içindedir. Yanlış anlaşılmasın. İtirazım, Kıbrıs konusunda Türkiye'nin haklılığıyla ilgili değildir. Türkiye o konuda da başka konuda da kendi gerçeğini de doğrusunu da sonuna kadar hiçbir ödün vermeden savunmalıdır. Benim karşı çıktığım nokta bu savunma 'refleks'inin biçimine yöneliktir. Bunca ilişkiden ve arayıştan sonra, herkesin kendisine düşman olduğu vehmine bu kadar kolay kapılan bir yönetim, Avrupa konusunda inandırıcılığını yarın nasıl sürdürecektir? Türkiye'de devletin hâlâ Soğuk Savaş'ın strateji ve mantığıyla yüklü olduğu bir kere daha anlaşılıyor.

Türkiye'nin ve dünyanın, Ecevit'in çok sevdiği deyimle, 'esenliğe' kavuşmasının Soğuk Savaş'ın yorgun müsebbiplerinden kurtulmasına bağlı olmadığını artık kim savunabilir?